

ΘΕΣΕΙΣ

Αναγκαία η Εθνική Στρατηγική για την Οικογένεια

ΓΡΑΦΕΙΟ ΓΑΒΡΙΗΛ ΑΜΙΤΣΗΣ

Καθηγητής – Διευθυντής του Ερευνητικού Εργαστηρίου Κοινωνικής Διοίκησης του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής

Η ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ από το Κράτος αποτελεί βασικό κεκτημένο των δημόσιων πολιτικών στις χώρες της Ευρωπαϊκής Περιφέρειας, που εκδηλώνεται συνήθως με ένα σύνθετο πλέγμα *Οικογενειακών Πολιτικών* (family policies), περιλαμβάνοντας ιδίως φορολογικά μέτρα, οικογενειακά επιδόματα, δράσεις υπέρ της ισότητας ανδρών και γυναικών στην εργασία, υπηρεσίες κοινωνικής φροντίδας των παιδιών και άλλων εξαρτημένων ατόμων και πρωτοβουλίες εναρμόνισης του οικογενειακού και του επαγγελματικού βίου. Τα κίνητρα των πολιτικών αυτών διαφοροποιούνται από χώρα σε χώρα: άλλοτε είναι ηθικής τάξεως ή συνδέονται με τα δικαιώματα κοινωνικής κινητικότητας και ισότητας των πολιτών, άλλοτε είναι περισσότερο οικονομικά και άλλοτε αποσκοπούν στην αύξηση της γεννητικότητας, καθώς συχνά συνδέονται με το ειδικότερο πλαίσιο των *Δημογραφικών Πολιτικών* (στην περίπτωση αυτή συνδυάζονται με θεματικές πρωτοβουλίες ενίσχυσης των πολυμελών οικογενειών).

Η ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΕΝΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ *Οικογενειακών και Δημογραφικών Πολιτικών* αποτελεί τον κύριο μηχανισμό εθνικής στόχευσης για την αντιμετώπιση του δημογραφικού προβλήματος, ιδίως στην περίπτωση χωρών όπως η Ελλάδα, που αντιμετωπίζουν κρίσιμες προκλήσεις για την προώθηση μίας βιώσιμης ανάπτυξης χωρίς αποκλεισμούς. Το αρνητικό ισοζύγιο γεννήσεων - θανάτων εξελίσσεται πλέον σε χρόνια πρόβλημα της Ελληνικής κοινωνίας, που διογκώθηκε κατά την διάρκεια της κρίσης. Οι θάνατοι ήταν 111 χιλιάδες το 2011 και από το 2015 και μετά έχουν σταθεροποιηθεί σε πάνω από 120 χιλιάδες. Αντίθετα, οι γεννήσεις ήταν 106.400 το 2011, 100.371 το 2012 και υποχώρησαν σε 86.440 το 2018. Μάλιστα, η επίδοση του 2018 ήταν η χειρότερη καθ' όλη τη διάρκεια της κρίσης, καθώς οι θάνατοι ξεπέρασαν τις γεννήσεις κατά 33.857 άτομα, με τις γεννήσεις να μειώνονται για τρίτη διαδοχική χρονιά.

ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΛΛΗ ΠΛΕΥΡΑ, η Ελλάδα είναι πλέον μία γερασμένη χώρα, καθώς το 22% σχεδόν των κατοίκων της είναι πλέον άνω των 65 ετών και το ποσοστό των 85+ αγγίζει το 3,5% (μόλις 0,04% το 1951). Για πρώτη φορά στη δημογραφική ιστορία, ο πληθυσμός των ατόμων ηλικίας 0-14 ετών από τα τέλη της δεκαετίας του 1990 υπολείπεται αυτού των 65 ετών και άνω (το 2018 οι 65 ετών και άνω είναι κατά 800.000 περισσότεροι από τα άτομα 0-14 ετών).

ΣΕ ΑΝΤΙΘΕΣΗ, όμως, με άλλα Κράτη της Ευρωπαϊκής Περιφέρειας, η Ελλάδα δεν έχει υιοθετήσει ακόμα ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο άσκησης *Οικογενειακών και Δημογραφικών Πολιτικών* (με την μορφή π.χ. μίας οριζόντιας Εθνικής Στρατηγικής).

Αντίθετα, αναπτύσσονται - με αποσπασματικό κατά βάση τρόπο – πρωτοβουλίες που συχνά δημιουργούν στρεβλώσεις και κενά, όπως η χρήση προνοιακών τεχνικών για την άσκηση δημογραφικών πολιτικών οριζόντιου χαρακτήρα.

Η ΥΙΟΘΕΤΗΣΗ μίας *Εθνικής Στρατηγικής για την Οικογένεια με ισχυρό δημογραφικό αντίκτυπο* - αξιοποιώντας διεθνείς καλές πρακτικές σε οργανωτικό και διαχειριστικό επίπεδο - πρέπει να αποτελέσει προτεραιότητα του κοινωνικοπολιτικού διαλόγου για το νέο οικονομικό και κοινωνικό μοντέλο της Μεταμνημονιακής Ελλάδας, επιβάλλοντας συνέργειες ανάμεσα στο Κράτος, την αγορά και την κοινωνία των πολιτών. Παράλληλα, πρέπει να εγκαινιασθούν άμεσα διαδικασίες συντονισμού μεταξύ της *Εθνικής Στρατηγικής* και άλλων πολιτικών που αναμένεται να επηρεάσουν το δημογραφικό προφίλ της χώρας, όπως η παλιννόστηση των Ελλήνων ομογενών, η επαναπροσέλκυση των Ελλήνων που μετανάστευσαν κατά την διάρκεια της οικονομικής κρίσης και η διαχείριση των μεταναστευτικών ροών.

Δημοσιεύθηκε στις 8 Δεκεμβρίου 2019 στην Ημερησία (Ένθετο στην Εφημερίδα Έθνος της Κυριακής)